

Kdo zastreprlja ozračje

V torek zvečer je moralo biti pred televizijskim zaslonom veliko Tržčanov, saj si lahko le tako razlagamo veliko razgretost in žolčno jalovo debato, ki se je še nekaj dni vlekla po mestu in širši okolici. V torek, 22. oktobra, je namreč šla v eter oddaja na tretji televizijski RAI mreži, ki jo uspešno pripravlja Gad Lerner, sicer bolj znan časnikar v svetu tiska. Naslov oddaje je »Profondo nord« in v njej se avtor s sodelavci ukvarja predvsem s problematiko severnega dela italijanske države. Tako je prišel tudi v Trst, kjer je pa podrezal v osje gnezdo, če lahko sklepamo po odzivu, ki ga je bil deležen.

JURIJ PALJK

Trst se je spet pokazal takšen, kakršen v resnici je: star, rasističen, nezrel in z mitizirano preteklostjo preobremenjen, da drugih pridevnikov niti ne uporabljamo. V oddaji sta Slovence dobro zastopala deželna svetovalec Miloš Budin, ki je med nevzgojeno publiko smel tudi v slovensčini pozdraviti prenapetost, in Bojan Brezigar, ki je v par sekundah, ki jih je imel na voljo, dobro prikazal našo stvarnost v tržaškem mestu in v vsem zamejstvu.

Oddaja, ki smo jo z zanimanjem gledali, je prikazala dejansko stanje, ki vlada v mestu, posebno do Slovencev. Vedno ista pesem, vedno iste stvari, katere je človeka že skorajda sram ponavljati, ker se boji, da ga bo sogovornik imel za jokajočega čvekača. Italijanski gledalci, tisti, ki niso vzgojeni v tržaškem duhu, da je "ščavo" samo narečni naziv za Slovence, so lahko gledali kaj čudno sliko, ki jo je dajal Trst o sebi. Slika smo videli in jo na lastni koži dobro poznamo, zato o njej ne bomo zgubljali besed. Bolj važno je dejstvo, da so lahko po celi Italiji videli, če so hoteli seveda, kakšen je »demokratski odnos«, ki ga imajo tržaški vodilni italijanski krogi do Slovencev in do slovenskega jezika. Na demokratičnost se namreč vsi sklicujejo, ko nam kratijo osnovne pravice.

Iz odmevov, ki so sledili v tisku, predvsem v tržaškem, ki je

SREČANJE Z MINISTROM DE MICHELISOM RAZOČARALO

»Srečanje zunanjega ministra De Michelisa z zastopniki slovenske manjšine me je, iskreno rečeno, razočaralo. Ne zato ker minister ne bi bil odprt do naših problemov in stvaren v mnogih ocenah. Jasno je tudi povedal, da bi bilo treba zaščitni zakon odobriti čimprej in da bi moral veljati za Slovence v tržaški, goriški in videmski pokrajini. Mislim pa, da smo vsi skupaj pričakovali, da bo poleg splošnih naklonjenih izjav tudi jasno povedal, kaj misli vlada z vsebino svojega zaščitnega osnutka, ki je v nekaterih bistvenih točkah nesprejemljiv, in kako si čisto konkretno predstavlja, da se bodo stvari premaknile z mrtvega tira, na katerem so se znašle v senatu, zdaj, ko manjka le še nekaj mesecev do konca zakonodajne dobe. Zelo se je, da prihajajo iz Rima znamenja o tem, da bo prišlo do pozitivnega preokreta v odnosu do nas. Kakih stvarnih zagotovil pa, žal, nismo prejeli.« Tako je dejal deželni tajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar po srečanju, ki ga je italijanski zunanji minister imel v soboto, 26. t.m., med svojim obiskom v Trstu z delegacijo slovenske manjšine v Italiji.

Minister Gianni De Michelis ni povedal nič bistveno novega. Govoril je sicer o potrebi zaščitne celotne slovenske manjšine, vendar bo treba šele videti, če bo parlament prešel k dejanjem. Omenil je tudi skorajšnje priznanje Slovenije in Hrvaške, vendar je bilo mogoče iz njegovih besed razumeti, da še vedno verjame v neko obliko »ohlapnejše federacije«

med jugoslovanskimi republikami. Zavzeto je minister govoril o italijanski manjšini v Istri in povedal, da bodo predstavniki sprejeti tudi na mirovni konferenci v Haagu.

Na tiskovni konferenci, ki je potekala v hotelu Excelsior v Trstu, pa je De Michelis predvsem poudaril, da verjame v prihodnost tega mesta. Trst pa bo moral upreti pogled naprej, saj mu najnovejše spremembe na njegovi vzhodni meji nudijo neštete možnosti za ekonomski in tudi kulturni razmah. Minister je nadalje govoril o tem, da je treba »preseči« osimski sporazum, vendar ne v smislu spreminjanja meja, saj so take zahteve v zgodovini vedno privedle do krvavih spopadov. O recipročnosti pa je mi-

nister dejal, da Italija ne namerna vztrajati na tem načelu (to bi bilo sicer v škodo italijanski manjšini v Sloveniji), pač pa da hoče rešiti vprašanje Slovencev v Italiji tako, kot je rešila problem manjšine na Južnem Tirolskem.

Obenem je De Michelis zanimal vsakršno krivdo Italije in Evrope pri zapletu jugoslovanske krize, češ da sta se Slovenija in Hrvaška prenaplili v svojih odločitvah za samostojnost. Ostro kritiko pa je izrekel na račun nekaterih, predvsem slovenskih sredstev javnega obveščanja, katerih poročanje je ocenil za »nesprejemljivo«, pa tudi na račun predsednika deželnega odbora Furlanije Julijske krajine Adriana Biasuttija, češ da je »preveč naklonjen Sloveniji«.

Predstavniki slovenske manjšine v Italiji na srečanju z zunanjim ministrom De Michelisom (foto M. Magajna)

LASTNA PODOBA MALOKOMU UGAJA

Vsak človek ima o lastni podobi svojo predstavbo, zrcalo pa mu pokaže realno podobo, ne tiste namišljene, ki jo ima človek o sebi.

RAFKO DOLHAR

To je preprost zakon psihologije percepcije. To seveda ne velja samo za posameznike, temveč tudi za skupnosti.

Po čudnem naključju so se naši italijanski someščani v zadnjih

tednih nekajkrat videli v zrcalu televizijskega zaslona. In njihova podoba jim ni ugajala. Seveda, ker je pač slabša od predstave, ki so jo o sebi imeli, ali vsaj tiste, ki so jo o sebi hoteli pokazati svetu. Potem je še krajevna televizijska postaja zastavila javnosti izzivalno in verjetno namerno napačno postavljeno vprašanje: ali so rasisti ali ne. Narobe postavljeno, ker nihče ne bo priznal, da se prišteva med tatove, nasilnike in lopove. Anonimna anketa je

vseeno pokazala, da dve tretjini anketirancev menita, da so Tržčani rasisti. Pred televizijsko kamero pa so vsi diskutanti to skušali na vse mogoče načine zanikati. To se razume, saj ima vendar pridevnik rasist negativen predznak, ki se ga je treba sramovati, posebno zaradi povezave z južnoafriškim apartheidom.

Slovinci smo se seveda na tej zemlji tudi v očeh italijanskih someščanov dokopali do pravice, da

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 3. novembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder. »Igra za de-dija.« (Žarko Petan); 11.00 Za smeh in do-bro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Državne meje in družinske usode; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glas-ba po željah; 14.00 Poročila in deželna kro-nika; 14.10 Janez Povše: Slovenski obra-čun s samim seboj; 15.30 Šport in glasba; 17.00 Z naših prireditiv.

■ PONEDELJEK, 4. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 »No-vi akordi« — Moderna na Slovenskem; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 »Do-ber nasvet«, izbor humoresk; 12.00 Um-etniki pred ogledalom; 12.40 Škedenjski mešani zbor; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problemati-ka; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Možiček Kopitljaček«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Jože Plečnik, slovenski svetovni arhitekt.

■ TOREK, 5. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Po-ročila in deželna kronika; 9.30 To je živ-ljenje; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 »Dober nasvet«, izbor humoresk; 12.40 Mešani zbor Skala iz Gropade; 13.00 Opol-danski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Simfonični orke-ster RTV Slovenija; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

■ SREDA, 6. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Po-ročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 »Dober nasvet«, izbor humoresk; 12.00 Zdrava prehrana in ga-stronomija; 12.40 Dekliška pevski skupi-na Vesela pomlad z Opčin; 13.00 Opol-danski radijski dnevnik; 13.25 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kro-nika; 14.10 Na goriškem valu; 16.00 Slo-venski solisti z Mozartovih skladbah: duo Alenka in Igor Dekleva; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

■ ČETRTEK, 7. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Slovenski vojaki v 1. svetovni vojni; 9.40 Dvajset mi-nut z...; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 »Dober nasvet«, izbor humoresk; 12.00 Skozi tančico molka; 12.40 Moški zbor Novega Sv. Antona; 13.00 Opoldan-ski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po žel-jah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Arhipelag Goli; 16.00 Ob Galluso-vem letu. Skladateljstvo življenje in Missa ad imitationem Pater noster; 17.00 Poro-čila in kulturna kronika.

■ PETEK, 8. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Po-ročila in deželna kronika; 8.10 Halo, do-ber dan! Tu 362875; 10.00 Poročila in pre-gled tiska; 11.30 »Dober nasvet«, izbor hu-moresk; 12.00 Prvine Sredozemlja pri pri-morskih pesnikih in pisateljih; 12.40 No-net Martin Slomšek; 13.00 Opoldanski ra-dijski dnevnik; 13.25 Narodnozabavna glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Kje je pristalo le-talo?«; 14.30 Od Milj do Devina; 16.00 Iz našega studia: Srečko Fišer — Mirko Vuk-sanovič: Lucija in Ambrozij, enodejanska pravljica; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 9. novembra, ob: 7.00 Jutra-nji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Po-ročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Sopranistka Olga Gra-celj, trobentač Stanko Arnold, organista Maks Strmčnik in Angela Tomanič; 11.30 »Dober nasvet«, izbor humoresk; 12.00 Re-zija in Kanalska dolina; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 16.00 Flavtistki šole Glas-bene matice v Trstu: Marjana Debeljuh in Erika Buzečan; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Janez Povše: Slovenski obračun s samim seboj.

Lastna podoba malokomu ugaja

◀|||▶

živimo in pridno delamo, a pod pogojem da molčimo, da ne spre-govorimo javno v svojem jeziku, da ne zahtevamo nobenih naravnih pravic, ker so to potem privi-legiji, če že ne prava pravcata zlo-raba, in da si za potrebe celotne-ga mesta mirno pustimo razla-ščati, praktično ropati zemljo naših dedov. Seveda, saj smo vendar pretežno olikani, dostojno obleče-ni in kulturni, strpni in zadnje ča-se tudi neverjetno krotki.

Toda če tržaški škof pri Sv. Ju-stu zmoli slovenski očenaš ali pa pri televizijski oddaji slovenski poslanec pozdravi italijanskega kolego v slovenščini, je že ogenj v strehi. Tedaj že letijo na naš račun psovke, ki se hočejo pretihotapiti kot narečno izražanje. In opozorili bi radi, da omenjena pri-mera nimata zveze z nobenim za-konom ali predpisom, za katere se naši someščani skrivajo glede uporabe slovenščine v krajevnih upravah.

Kaj je to drugega kot rasizem? Kje je tu toliko opevana strpnost naših someščanov, ki se hvalijo, da so od vedno sprejemali medse vse rase. Seveda, če so pridno de-lali najtežja dela in so se utop-ljali v italijanskem kotlu.

Če pa na lastni zemlji vprašaš za kako pravico, tedaj ti hitro po-kažejo, da je tu pač Italija in da se lahko vedno odseliš v svojo matično domovino. Zanimivo pri vsem tem je to, da tisti, ki nam na naši zemlji zanikajo pravice, najglasneje zahtevajo pravice za

italijansko manjšino, ki se je zna-šla v obeh sosednjih republikah.

To pa, predragi, ni nobena strpnost. Tolerantnost ni, če pu-stiš drugega govoriti, kar tebi u-gaja, temveč da drugemu pustiš povedati to, kar sam misli, in tu-di v jeziku, ki si ga sam izbere. Kaj je to potem drugega kot rasi-zem? Čeprav glede filološke točno-sti izraz ni najbolje izbran, ker pač Slovenci in Italijani pripada-mo isti, to je indoevropski rasi. Splošno se pač uporablja v neko-liko razširjenem in prenesenem pomenu.

* * *

Kdo zastruplja ozračje

◀|||▶

že skorajda po definiciji sovra-žen do slovenstva in Slovencev, je le prišlo spet na dan dejstvo, pred katerim si ne smemo več za-tiskati oči. V Trstu je namreč predvsem tisk, predvsem osred-nje italijansko glasilo, tisti, ki najbolj zastruplja ozračje, mirno sožitje in vse, kar je človeka vred-no v odnosih med dvema nardo-ma, ki morala živeti skupaj, pa če to hočeta ali ne. To je dejstvo, katerega je prinesla na dan tudi oddaja »Profondo nord«, za nas Slovence vsekakor zelo dobra priložnost, da se je spet videlo, kdo je kdo. Za nekatere pa spet možnost sejanja strupa in vetra, kot da ne bi veljalo staro pravi-lo, da žanje nevihto vsakdo, ki seje veter.

Na dan vseh svetih

Za vse svete se spominjamo svojih rajnih. Obiščemo njihove grobove in zanje pomolimo oziroma mislimo nanje. Še prej smo uredili njihovo zadnje bivališče in jim izrazili svojo hvaležnost s položitvijo sveže krizanteme na grob.

(foto M. Magajna)

Ssk ob skorajšnjem obisku predsednika republike

Po zadnjih polemikah v ita-lijanskem tisku zaradi predlo-ga, naj bi predsednik republi-ke Cossiga obiskal tudi spo-menik bazoviškim junakom, ko se bo 3. novembra poklo-nil žrtvam nasilja v Rižarni in »fojbi« pri Bazovici, je dežel-no tajništvo Slovenske skup-nosti prejšnji teden formalno povabilo predsednika republi-ke, naj se ob obisku v Trst pokloni ne le žrtvam nacizma in stalinističnega komunizma, temveč tudi fašizma in dvaj-setletnega nasilnega raznarodo-vanja Slovencev.

V pismu je rečeno, da Ssk podpira enotno prošnjo manj-šinskih predstavnikov, da bi jih ob obisku v Trstu sprejel na pogovor, predlaga pa tudi poklon omenjenim žrtvam. Ssk omenja v prvi vrsti bazo-viške junake, ki so padli leta 1930, nadalje pa opominja na bližnjo 50-letnico smrti juna-kov II. tržaškega procesa na Opčinah, na žrtev glasbeni-ka Lojzeta Bratuža, na požig Narodnega doma v Trstu leta 1920.

Ssk izraža upanje, da bo mogel predsednik izpolniti želje slovenske manjšine, ki vsekakor priznava v njem naj-višjega predstavnika države, ki jamči za spoštovanje ustav-ne ureditve in je kot prijatelj manjšine pozdravil Slovence v materinščini med nastopom pred nekaj leti v Gorici.

O Cossigovem obisku je bil govor na zadnji seji deželne-ga tajništva Ssk, ki je bila po-svečena aktualnemu politične-mu dogajanju. Prisotni so po-svetili veliko pozornost zako-nu o Krasu, predlogom o de-želni volilni reformi, popisu prebivalstva. Kot novi datum za deželni kongres Ssk sta bi-la določena 14. in 15. decem-ber.

V četrtek, 31. t.m., bo v pro-storih Hranilnice in posojilnice v Nabrežini slovesnost ob podelit-vi posebnih priznanj »Nagrada šport in šola«. Nagrado podelju-jeta ZSSDI in slovenski bančni za-vodi, združeni v bančni sekciji pri SDGZ. Priznanja bodo prejeli di-jaki slovenskih višjih srednjih šol s Tržaškega in Goriškega, ki so dosegli odlične uspehe v šoli in vidne rezultate in športnem po-dročju. Slovesnost se bo pričela ob 18. uri.

Primorski krščanski izobraženci so se zbrali v Portorožu

Zunanost (zgoraj) in notranost (spodaj) nove, sodobne cerkve v Portorožu (foto D. Bradassi)

V soboto, 19. oktobra, je bilo v Portorožu drugo srečanje primorskih krščanskih izobražencev. Tu moramo povedati nekaj besed o klubih krščanskih izobražencev, ki so se začeli ustanovljati pred dobrim letom dni in so najprej zaživel v Idriji, Kopru, Ajdovščini in Postojni, sedaj pa jih skušajo ustanoviti še v Novi Gorici in ostalih večjih primorskih središčih. Klubi primorskih krščanskih izobražencev imajo predvsem namen, da bi družili kristjane, ki so izobraženi in hočejo posredovati božji načrt v sodobno družbo, ljudi, ki hočejo oživiti svojo vero in jo posredovati drugim. Tako je na kratko svoje misli povedala Marija Brešček, ki je predstavnica koprškega škofijskega odbora za izobražence, na srečanju, ki se je začelo ob devetih zjutraj v moderni in za taka srečanja zelo primerni cerkvi v Portorožu.

Po kratkem spoznavanju pred cerkvijo so udeležence povabili vanjo, kjer so imeli našo. Somaševalo je več primorskih duhovnikov v škofom Metod Pirihom, ki je imel tudi krajšo homilijo, v kateri je poudaril veliko odgovornost krščanskih izobražencev v sedanji družbi.

Po sveti maši pa je sledilo krajše postajanje ob kavi in sladica, spoznavanje in navezava novih stikov pred cerkvijo, udeležencev je bilo zelo veliko in so se zato kar s težavo vsi strpali v dvorano, kjer so poslušali predavanje znanega slovenskega intelektualca Tarasa Kermaunerja, ki se je pred kratkim »spet vrnil k Bogu in Cerkvi«, kot je sam povedal tudi v pred nedavnim izdani knjigi, ki se jo gotovo spleča prebrati, »Slovenska kultura in versko izkustvo«. Pred samim predavanjem pa so bila poročila regionalnih vodij krščanskih demokratov. Iz teh pričevanj smo lahko razbrali, da klubi kar pridno delajo, pa čeprav nimajo nikakršne materialne pomoči od nikogar, če seveda izzvememo lokalne duhovnike, ki radi pomagajo. Predvsem klubi organizirajo predavanja krščanskih intelektualcev, ki

so zelo dobro obiskana, in so podlaga kasnejšemu razpravljanju in debati. Običajno so predavatelji vidnejši krščanski misleci in profesorji, med njimi so bila največkrat omenjena imena Tarasa Kermaunerja, Stresa, Ošlaka, Rebule.

Taras Kermauner je začel svoje predavanje tako, kot zna le on, zaneseno, na način, ki je poslušalce priklenil na stole za dobri dve uri in pol, kar je skorajda neverjetno, ker je bilo v dvorani zaradi velikega števila ljudi prevroče in dušljivo ozračje. Predavanju je slovenski mislec in kritik dal naslov »Ena od prvih vednosti in danosti krščanskega izobraženca«. Kermauner je že takoj na začetku naglasil, da bo predavanje naporno, kot mora biti življenje vsakega krščanskega izobraženca naporno, kajti v življenje morajo krščanski izobraženci vnašati krščanski um, morajo naporno misliti. Poudaril je, da gre sedanja družba v novi kapitalizem, ki je sestavljen predvsem iz kapitala, ki ga tvorijo »glave«, izobraženci, katerih je vedno več in so vedno bolj pomembni, prav tu pa je velika vloga krščanskih izobražencev. Vodilo današnjega modernega sveta je neprestano obnav-

ljanje, neprestana relativizacija vsega in neprestane novosti, nekakšno gibanje v hlastanju po užitku (ta je cilj vsega), ki je sicer znanstveno neoporečno, a je za kristjane vseeno premajhna stvar. Kristjan ne mora v takem svetu kritično oddaljiti, imeti do stvari neko distanco, biti pa vseeno v središču tega sveta, kajti samo ta svet nam je dan, da ga živimo. Seveda se tu postavlja vprašanja, kako ostati, ali postati pravičnik na tem svetu. Tu Kermauner vidi odgovor le v hoji za Kristusom, kajti Kristjan se mora zavdati teologije velikega petka. Liberalna misel sili liberalca v to, da misli, da se bo sam odrešil na tem svetu, zato je tudi taka miselnost Bogu zaprta, kristjan pa ve, da ga bo Bog odrešil. V tem Kermauner vidi temeljno razliko med krščanskim pojmovanjem in liberalnim pojmovanjem sveta. Kermauner vidi vse ideologije kot fascinantna sredstva, ki se vedno obnavljajo, in so zato vedno modna, a tako samo zapeljujejo modernega človeka, skrivajo pa vse, kar je božjega. Zato se kristjan ne sme ustavljati pri tem. Predavatelj je nadaljeval z zahtevno, da mora krščanski izobraženec odkrivati nepoučenim, kakšen je odnos med državnim in krščanskim. Do države bodimo previdni, pa naj je še tako pravna, ljubimo Boga, pravi Kermauner. Ko je razlagal razliko med komunistično tiransko ureditvijo države in med moderno liberalno in pravno urejeno državo, je dejal, da se

slednja ne more imeti že za vrednoto samo zato, ker je boljša. Posvaril je pred kapitalizmom, ki je v bistvu gnil in nečloveški, odstranjuje vse božje, na mehak način, neboleče, a vseeno odstranjuje. Boga dela nepotrebnega, ves postmoderna hedonizem, kateremu smo sedaj priče, je zoper krščanstvo. Kristjan mora delovati na posvetni in božji ravni, kajti za kristjana mora biti bistveno odrešenje, kristjan mora imeti vizijo božjega, skloni glavo pred Bogom in ne pred posvetnim, ljubi drugega kot drugega.

Kermaunerjevemu predavanju je sledila zanimiva debata, v katero se je vključila tudi književnikova žena Alenka Goljevšček, ki je sicer poznana kot dobra poznavalka tako imenovanih »new age« gibanj, ki so sedaj v modi.

Po predavanju je bilo kosilo, na katero so bili povabljeni vsi udeleženci, tako se je srečanje nadaljevalo v pozni popoldan; tudi slabo vreme ga ni moglo pokvariti. Škoda pa je, da na srečanju ni bilo zamejskih krščanskih izobražencev, prireditelji so zatrjili, da bodo drugič poslali obvestila prej, čeprav je tudi res, da je tržaški radio o srečanju poročal že prej. Škoda bi bilo, da se takih srečanj ne bi udeleževali, ker so imenitna priložnost za izmenjavo mnenj, za nova spoznanja, nova poznanstva, prijeten klepet, skupno premaganje mej, ki nas še vedno ločijo, pa če še tako govorimo, da jih ni.

Prevajalec Sv. pisma gost DSI

V Društvu slovenskih izobražencev je v ponedeljek, 27. t.m., predaval dr. Jurij Bizjak, profesor na teološki fakulteti v Ljubljani, ki je obenem eden izmed prevajalcev Sv. pisma iz originalnih starih hebrejskih tekstov v slovensščino. Gost je poslušalce seznanil s številnimi težavami, na katere naleti strokovnjak pri prevajanju. Prvi problem je v tem, da so v teh tekstih napisani samo soglasniki.

Poleg tega je hebrejski jezik izredno kratek, klen; besedni zaklad je sicer skromen, izredno zapleteno in precizno pa je izražanje z glagolom. V tem je tudi največja težava za prevajalce. Izražanje starih judovskih piscev je povsem različno od našega: ničesar ne povedo direktno, ampak pišejo izključno v metaforah, prilikah, zgodbah. Kar zadeva vsebino Sv. pisma, je dr. Bizjak poudaril predvsem tri pomembne značilnosti: izjemen čut za pravičnost in za transcendenco ter zaverovanost v moč besede.

Ob koncu predavanja je gost DSI navedel nekaj primerov iz Jobove knjige, ki jo sam prevaja. Dr. Bizjak je med drugim povedal, da bo Sv. pismo v novem prevodu izšlo čez približno dve leti. Delo je v glavnem že prevedeno, rešiti pa je treba še vprašanje opomb.

* * *

Ruski predsednik Boris Jelcin je na zasedanju ruskih poslancev obrazložil načrt za izhod iz hude gospodarske in socialne krize. Postavil je tudi svojo kandidaturo za predsednika vlade.

Slovenski kulturni klub praznuje 35-letnico

Slovenski kulturni klub v Trstu praznuje v tej sezoni 35-letnico obstoja in rednega delovanja. V njem se torej že več kot tri desetletja zbirajo slovenski višješolci, univerzitetni študentje in delavska mladina. Sedež kluba je od vsega začetka v Ulici Donizetti 3 v prostorih Slovenske prosvete, kjer prireja svoje večere tudi Društvo slovenskih izobražencev.

Ob pomembni obletnici Slovenskega kulturnega kluba smo se pogovorili z dosedanjim predsednikom Tomažem Susičem. Za odgovore se mu lepo zahvaljujemo.

Tomaž Susič

Petintrideset let je že minilo, odkar se je v Slovenskem kulturnem klubu začela prvič zbirati mladina. Kaj ti je znano o zgodovini, oziroma o začetkih tega kluba?

Slovenski kulturni klub je začel s svojim delovanjem pred 35 leti, ko se je skupina višješolcev zbrala okoli prof. Jožeta Peterlina. Želeli so si mladinske organizacije, ki bi imela kot cilj skupno rast članov v vsestransko osveščene osebnosti in bi slonela na vrednotah, kot so slovenstvo, demokracija in krščanstvo. Tako sta prva predsednika Drago Štoka in Saša Martelanc, s spomočjo mentorja, veliko pripomogla k hitremu razvoju na-

šega kluba. Po dolgih letih delovanja se je razvoj zaustavil za nekaj let, današnja mentorica prof. Lučka Peterlin pa je nato zbrala novo skupinico mladih, ki so se z njo strinjali o važnosti Slovenskega kulturnega kluba. Tako se je zopet ustalila navada, da se mladi zbirajo vsako soboto v klubovskih prostorih.

Kako je z delovanjem Slovenskega kulturnega kluba danes? Koliko mladih se redno zbira v njem?

Delovanje poteka danes s polno paro, tako da imamo vsak teden na programu zanimivo srečanje. Problem predstavljajo le sobote, ko je v Trstu več prireditev. Takrat je odziv nekoliko manjši, vseeno pa se najbolj zvesti klubovci ne odpovemo srečanju.

Kakšno vrsto srečanj in predavanj prirejate za svoje goste in kakšna je udeležba na vaših rednih sobotnih večerih?

Med letom se v SKK vrstijo različna srečanja: kulturna in znanstvena predavanja, srečanja z osebnostmi ali drugimi mladinskimi organizacijami, zabavni večeri, filmski večeri na temo, izleti itd. Nekatera srečanja so postala že običajna, kot na primer Prešernov dan z literarnim, likovnim in fotografskim natečajem, veselo miklavževanje, božični filmski popoldan v dobrodelne namene itd.

Kar se tiče udeležbe, naj omenim, da se je število članov in priložnostnih obiskovalcev v zadnjih letih zvišalo, tako da imamo vsako leto kar visoko povprečje. Včasih pa imamo res izvrstne večere, na katerih lahko preštejemo čez petdeset udeležencev...

Katero je vodilo za vaše delovanje?

Cilj in vrednote SKK so od začetkov do danes ostale nespremenjene. Poleg že omenjenih pa je drugo vodilo to, da nudi višješolcem edinstven program.

Ste z odzivom zadovoljni in kaj mislite v bodoče storiti, da bi v prostore Slovenskega kulturnega kluba privabili še več mladine?

Odbor je s številom obiskovalcev, ki se je ustalilo v zadnjih letih, kar zadovoljen. Zaenkrat pa bomo za pridobitev novih članov vztrajali na svoji poti. Ker poteka ta pridobitev kot odziv na reklamo, predvsem pa poteka po prijateljskih vezeh, nimamo še nobene posebne strategije, nudimo jim lahko »samo« zelo dober program...

Člani MsSsk iz Trsta izvolili novo vodstvo

V četrtek, 24. oktobra, se je sestal na prvi redni seji tržaški pokrajinski izvršni odbor Mladinske sekcije Slovenske skupnosti, ki se je na nedavnem pokrajinskem kongresu »pomladil«. Na dnevnem redu je bila »najprej izvolitev novih vodstvenih organov; za novega pokrajinskega tajnika je bila izvoljena Marijana Oppelt, medtem ko je bil za pokrajinskega predsednika izvoljen Franko Guštin.

zelo dobre odnose. Na seji je prišla tudi na dan zahteva, da bi člani Mladinske sekcije Ssk okrepili stike z mladinskimi političnimi sekcijami tako v tržaški pokrajini, kot s sekcijami narodnih manjšin v Italiji, pa tudi s sorodnimi mladinskimi organizacijami v Sloveniji.

Domenili so se tudi, da bodo v tem delovnem letu posvetili še večjo pozornost aktivni prisotnosti MsSsk v boju za naše narodnostne pravice in osveščanju slovenske zamejske mladine o prednostih enotnega in samostojnega političnega nastopanja. Člani izvršnega odbora MsSsk so še spregovorili o sodelovanju MsSsk pri pripravah na pokrajinski kongres stranke, ki bo 10. novembra na Pomorski postaji v Trstu in na katerem bo sodelovalo pet delegatov iz vrst MsSsk.

SPLOŠNA OPREMA

Koršič

- SERIJSKO POHIŠTVO
- POHIŠTVO PO MERI
- PREUREDITVE

PRODAJALNA
TRST - UL. S. CILINO 38
TEL. 040-54390

Sledila je razprava o vlogi MsSsk tako med mladimi kot tudi v stranki sami, ki stopa v novo obdobje in prevzema nove naloge v političnem življenju naše narodnostne skupnosti. Veliko pozornost so udeleženci namenili predvsem dijaškemu problemu na slovenskih višjih srednjih šolah in mednarodnim stikom z ostalimi mladinskimi evropskimi organizacijami narodnih manjšin, s katerimi ima MsSsk že vrsto let

Ob smrti matere prijatelja dr. Draga Legiša naj prejmejo on in vsi sorodniki izraze mojega iskrenega sožalja.

Zala Besednjak

Ob smrti gospe Marije Mervic vd. Legiša izraža Slovenska skupnost občuteno sožalje sinovoma, hčerkam in vsem domačim.

Ob smrti gospe Marije Mervic vd. Legiša izrekata Viviana in Bojan Brezigar družini globoko sožalje.

Ob izgubi drage mame izrekamo našem odgovornemu uredniku dr. Dragu Legiši in svojcem iskreno sožalje

uredništvo, uprava
in sodelavci Novega lista.

Vprašanje svetovalca Brezigarja

Deželni svetovalec Ssk Bojan Brezigar je naslovil na predsednika deželne vlade vprašanje v zvezi z nastavitvijo prevajalca-tolmača pri Deželnem šolskem uradu. Dosedanji prevajalec-tolmač je bil upokojen, pristojno ministrstvo pa še ni poskrbelo za njegovo nadomestitev. Svetovalec Brezigar naproša predsednika deželne vlade, naj posreduje pri pristojnem ministrstvu v Rimu, da se vprašanje nemudoma urédi. To je nujno glede na obstoječo mrežo šol s slovenskim učnim jezikom v deželi Furlaniji Julijski krajini.

V 92. letu starosti je dne 24. oktobra na svojem domu v Devinu umrla naša draga mama, babica in prababica

Marija Mervic vdova Legiša

K večnemu počitku smo jo položili v petek, 25. oktobra. Prisrčno se zahvaljujemo družinskemu zdravniku dr. Sardagni in gospema Mirni ter Sonji za skrbno nego, gospe Mariji Ret za dolgoletno prijateljstvo in pozornost, župnikoma Gianniniju in Breclju za poslovilne besede in žalni obred, Antku Terčonu za poslovilni govor ob odprtem grobu, pevskemu zboru Fantje izpod Grmade in njegovemu dirigentu Ivu Kralju, darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki so jo pospremili na zadnji poti, nam izrazili sožalje ali kakorkoli z nami sočustvovali.

Žalujoci: hčere Zlatka, Pinica in Marija, sinova Drago in Pepi z družinami

Devin, 31. oktobra 1991

Pogovor z našim vrhunskim kotalkarjem

»Še vedno imam pomembne motivacije«

Poletov kotalkar Samo Kokorovec se je pravkar vrnil iz Avstralije, kjer je na svetovnem prvenstvu v kotalkanju osvojil 2. mesto v kombinaciji za Tržačanom Sandrom Guerro. Gre za nov izjemen dosežek tega našega vrhunškega športnika, ki je letos osvojil tudi evropsko prvenstvo. V zadnjih petih letih je kar dvakrat bil drugi na svetovni sceni, enkrat tretji, vrhunec pa je vsekakor dosegel v preteklem letu, ko se je na svetovnem prvenstvu uvrstil na prvo mesto v kombinaciji na drugo v obveznih likih.

Samo Kokorovec

Pred časom si nameraval opustiti aktivno kotalkanje, sedaj pa si ponovno dosegel prvovrsten uspeh. Kaj ti pravzaprav pomeni novo srebro na svetovni sceni in s kakšnimi občutki si ga sprejel?

Čeprav se nove kolajne veselim, sem hkrati precej razočaran. Odkrito povedano, sem računal na zlato. Kaj kmalu pa sem spoznal, da to ne bo mogoče. Že po kratkem programu me je »čuden« kriterij sojenja precej oškodoval, naslednji dan v obveznih likih pa sem bil šele šesti. Menim, da to ne ustreza resnici, saj sem prepričan, da sem zdrknil na tako slabo mesto ne povsem po lastni krivdi. V resnici sem bil precej oškodoval, ker na svetovnem prvenstvu ni bilo mojega trenerja. Njegova vloga pa bi bila izredno dragocena predvsem glede stika s sodniki in glede morebitnih kontestacij. Člani žirije so tako upoštevali Sandra Guerro kot številko ena iz Italije in temu primeren je bil tudi kriterij sojenja.

Kako ocenjuješ njegov nastop. Ali misliš, da je bil on res bolje pripravljen?

Tehnično mi je skoro enakovreden, letos pa je bil Guerra slabše pripravljen zaradi dolgotrajne poškodbe, ki mu je onemogočila redno pripravo. Vse je kazalo, da bo tekmoval le v obveznih likih, dan pred tekmovanjem pa se je odločil tudi za nastop v kombinaciji.

Kljub vsemu imam občutek, da te kotalkanje še vedno veseli in da boš še dolgo vztrajal na svetovnem prizorišču. Ali se motim?

Ne vem, če še dolgo časa. Odločam se pač iz leta v leto. Vse je odvisno od motivacij. Trenutno se še nisem odločil, lahko pa ti povem, da imam še vedno pomembne motivacije.

Povrnimo se na svetovno prvenstvo. Ali je med vrhunskimi kotalkarji tudi kak profesionalca? Kaj meniš o pomoči italijanske kotalkarske zveze in matičnega društva Polet?

Nihče ne tekmuje na profesionalni ravni, čeprav vsi jemljemo ta šport zelo resno, lahko bi rekel, profesionalno. Večina atletov lahko računa vsaj na povrnitev stroškov, nekateri pa si tudi tega ne moremo privoščiti. Italijanska zveza npr. finančno pomaga matičnemu društvu samo po določenih rezultatih. V zvezi s svojim matičnim društvom pa menim, da sem srečen. Imam vrhunškega trenerja in zelo dobre pogoje za treniranje.

V trenutku, ko skoro ves svet spoznava slovenske želje po lastni državi in dramatično dogajanje na ozemlju bivše Jugoslavije, je morda tudi na svetovnem prvenstvu v Avstraliji prišla na dan tvoja slovenska kri?

Intervjuval me je časnikar radia »Fiamma«, to je radijske postaje italijanske narodnostne skupnosti v Avstraliji. Že iz raznih informacij je vedel, da sem Slovenec, presenetljivo dobro pa je poznal tudi našo širšo problematiko. Med drugim me je vprašal, kaj mislim o dogodkih na Hrvaškem, dokazal pa je posebno zanimanje za manjšinska vprašanja. Intervju je

potekal brez nikakršnih predsodkov do Slovencev.

Še zadnje vprašanje: kakšni so tvoji načrti v življenju in športu?

Rad bi čimprej zaključil študij (op. ur. Samo študira inženirstvo) in se nato vpeljal v delovno stvarnost. Ko bom obesil kotalke na klin, pa mi bo šport ostal le konjiček.

(DAR)

* * *

Na izrednem občnem zboru Kulturnega društva Igo Gruden in Športnega društva SOKOL v Nabrežini je bil v nedeljo, 27. oktobra, izvoljen za predsednika Nenvenko Gruden.

Ukmarjeva proslava v Škednju

V nedeljo, 27. oktobra, je bila v škedenjski cerkvi pri Trstu proslava v spomin na msgr. Jakoba Ukmarja ob 20-letnici njegove smrti. Ob tej priložnosti so predstavili tudi ponatis znamenite pridige »O krščanskem sožitju med narodi«, ki ga je Ukmar imel 31. maja 1931 v škedenjski cerkvi ob zaključku šmarnic. »Govor je biser, ki ga mora spoznati tudi današnja generacija«, piše v spremni besedi k publikaciji, »nenazadnje zato, ker je še danes v marsičem aktualen, saj današnji nestrpnosti in kulturno omejeni ljudje uporabljajo prav iste nesprejemljive ugovore kot tedaj«.

Na proslavi je najprej spregovoril Dušan Jakomin, dušni pastir slovenskih vernikov v Škednju. Dejal je, da je bila ta slovesnost v počastitev spomina na msgr. Ukmarja za Škedenjce skorajda obvezna, saj je ta duhovnik preživel v tem kraju celih 52 let. Domači Dom, ki je med drugim izdal publikacijo, je poimenovan po njem,

Božanska komedija v slovenskem prevodu

Te dni prihaja v slovenski kulturni prostor znamenita Dantejeva Božanska komedija v integralni izdaji in v prevodu dr. Andreja Capudra, ki je obenem avtor opomb in spremnega eseja. Knjigo bodo predstavili v ponedeljek, 4. novembra, v Kulturnem domu v Trstu. Na predstavitveni slovesnosti bo prisoten prevajalec dela, o izdaji pa bosta spregovorila tudi pisatelj Alojz Rebula in urednik Založništva tržaškega tiska, pri katerem je knjiga izšla, Marko Kravos. Z umetniškimi branjem bosta sodelovala Lidija Kozlovič in Vladimir Jurc, s flavto Erika Slama, z violo da gamba pa Irena Pahor.

kar ponovno dokazuje, koliko je msgr. Ukmar pomenil za tamkajšnje ljudi; bil jim je v oporo kot duhovnik in kot branitelj narodnih pravic tudi v času najhujšega fašističnega terorja.

Prof. Tomaž Simčič pa je občinstvu, zbranemu v cerkvi, predstavil publikacijo, ki je napisana v slovenščini in italijanščini. Knjižica vsebuje tudi nekaj komentarjev k znameniti Ukmarjevi pridigi. Prof. Simčič je podčrtal predvsem tri aspekte življenja in dela msgr. Jakoba Ukmarja. Predvsem ga je predstavil kot pogumnega branilca narodnih pravic v družbi in Cerkvi. Sem sodi tudi njegov govor o sožitju med narodi. Druga, pomembna razsežnost Ukmarjeve osebnosti je njegovo nasprotovanje vsakršnemu totalitarizmu, tretji vidik pa njegov katoliški univerzalizem.

Prijetno slovesnost je z ubranim petjem zaključil Tržaški oktet pod umetniškim vodstvom Aleksandre Pertot.

Na proslavi v spomin na msgr. J. Ukmarja je zapel tudi Tržaški oktet. Pred mikrofonom je Dušan Jakomin (foto M. Magajna)

Pokrajinski kongres SLOVENSKE SKUPNOSTI
TRST SMO TUDI MI!

Kongresni center na pomorski postaji v Trstu,
Nedelja, 10. novembra 1991, z začetkom ob 9. uri.

Simpozij zgodovinarjev na Sveti gori

Krščanskosocialno gibanje na Primorskem

Zgodovinsko društvo za severno Primorsko Nova Gorica in Goriški muzej Nova Gorica sta priredila v sodelovanju s Frančiškanskim samostanom na Sveti gori pri Gorici strokovno srečanje na temo »Krščanskosocialno (socialistično) gibanje na Primorskem«. Simpozij se je izredno uspešno zaključil pozno zvečer na Sveti gori v petek, 25. oktobra, ko se zgodovinarji kar nekako niso mogli raziti, saj so po vseh predavanjih, ekspozicijah, ki so jih tekom dneva prebirali in poslušali, ugotovili, da je na tem področju zgodovine še veliko neraziskanega, da jih torej čaka še veliko dela. Simpozij slovenskih zgodovinarjev je skušal podati nekaj novih osvetlitev, novih zgodovinskih odkritij o krščanskosocialnem gibanju na Slovenskem, ki je izredno globoko poseglo v življenje primorskega prebivalstva v tem stoletju.

Srečanje zgodovinarjev se je začelo ob 10. uri; prvi je nastopil Janko Prunk, ki je govoril na temo »Krščanskosocialno (socialistično) gibanje na Slovenskem«. Že sam naslov nam pove, da je to bil nekako uvodni del, kjer je avtor pojasnil nastanek in razvoj krščanskosocialnega gibanja na širšem slovenskem ozemlju. Znani novogoriški zgodovinar Branko Marušič je spregovoril o tem, kako se je gibanje porajalo na goriških tleh, prispevku je dal naslov »Začetki katoliškega političnega gibanja na Goriškem«. Peter Stres je spregovoril o glasilu »mladostrujarjev«, ki je nosilo naslov »Novi čas« in je izhajalo med leti 1909 in 1915. Edini italijanski predstavnik zgodovinarjev je bil Ferruccio Tassin in je v italijanščini govoril o krščanskosocialnem gibanju pri Italijanih in Furlanih na Goriškem do prve svetovne vojne. Ob tem predavanju se je kar ponudila priložnost za idejo, da bi se italijanski, furlanski in slovenski zgodovinarji dosti bolj povezali med seboj in priredili tudi srečanja na skupno temo, ki bi jo seveda osvetlili vsak na svoj način. Sledil je premor in kosilo v bližnjem lokalu.

Popoldan se je simpozij nadaljeval in takoj je začel s predavanjem Tomaž Simčič, ki je govoril o krščanskih socialcih na Tržaškem; sledil je izredno posrečeni referat Marka Vuka z naslovom: »Listanje po družinskem arhivu — anatomija nekega obdobja«. Vuk se je tu ustavil predvsem pri opisovanju življenja svojega starega očeta, Antona Vuka, ki je bil res izredna osebnost in eden glavnih krščanskih socialistov v Mirnu, kjer je živel in delal. Sledilo je predavanje Milice Kacin-Wohinz, ki je izredno obsežno in dokumentirano govorila o krščanskih socialistih na Primorskem med obema vojnama. Zgodovinarica je tudi nakazala vrsto odprtih vprašanj, ki moderno zgodovino še čakajo na tem področju. Marko Tavčar je spregovoril o času Virgilija Ščeka, ki ga zgo-

dovinar tudi preučuje; tudi tu je navedel nove podatke, ki še čakajo temeljito zgodovinsko obravnavo. Za Tavčarjem je nastopil Boris Mlakar, ki je govoril o tako imenovani goriški sredini. Simpozij zgodovinarjev je zaključil prispevek Draga Legiša, ki se zaradi smrti svoje matere srečanja ni mogel udeležiti, a je svoje predavanje vseeno poslal, za kar so se mu prived-

ditelji izrecno zahvalili. Legiševo predavanje je prebral Tavčar, nosilo pa je naslov »Krščanskosocialno gibanje na Primorskem po drugi svetovni vojni«. Legiša v tem prispevku dejansko opiše nadaljevanje gibanja krščanskih socialcev vse do današnjih dni; pričevanje je toliko bolj pomembno, ker je avtor bil in je še vedno eden prvih akterjev političnega življenja na Trža-

Zanimiva razstava R. Jagodica

V četrtek, 31. oktobra, se je v tržaški umetnostni galeriji »Il Carso« na Trgu Barbacan 4, zaključila zanimiva razstava keramik mladega likovnika Rada Jagodica. Čeprav je star komaj 20 let, ima za sabo že nekaj uspešnih skupinskih in samostojnih razstav, letos pa je na deželnem natečaju za figurativno umetnost »Lilian Caraiian« dobil prvo nagrado.

Na sliki: mladi likovnik s svojimi deli (foto D. Bradassi).

Spet zanimivo branje v Celovškem zvonu

Septemberska številka letošnjega Celovškega zvona spet prinaša nekaj zanimivega branja, čeprav se mi zdi, da je revija v primerjavi z drugimi le nekoliko preveč statična za razmere, ki nastajajo v sedanjem času. Pod sklopom z naslovom »Kje, domovina si...« pišejo svoje misli slovenski ministri in romanisti Andrej Capuder, ki piše o slovenski vojni in miru, Alojz Rebula pa prispeva članek »Smo samo to, kar smo«, kjer se tržaški pisatelj čudi slovenskemu človeku, ki je bil v pretekli stiski tako odločen, dejansko stanje je torej boljše, kot pesimistično gledanje na vse. Vinko Ošlak je prispeval članek »Kdo je zmagal v vojni?«, Reginald Vospernik pa prispevek z naslovom »Iz koroških obzorij«. Tudi v celovškem Zvonu se torej vidi odmeve nedačne agresije na Slovenijo. Sledi leposlovje, kjer nadaljuje s svojim dnevnikom iz leta 1970 pisatelj Alojz Rebula, zanimivo branje, dvajset let je že doba, ki bi jo skorajda lahko že imenovali zgodovina,

ker nas v to sili pisateljovo izbrušeno pero. Prvič se v Zvonu pojavlja ime na Primorskem živečega pisatelja Marjana Tomšiča, ki zadnje čase opisuje tako modno temo, kot je lahko sedaj le Istra; prispeval je krajšo novelo z naslovom Šilvano. France Bernik pa nadaljuje s predstavitijo neznanih literatov in tokrat je na vrsti v drugi svetovni vojni umrli Janez Klarič.

V predstavljanju domače in svetovne misli je tokrat v Zvonu razmišljanje Wilhelma Bauma, ki nosi naslov »Wittgensteinova filozofija kot negativna teologija«. Pavle Bračko predstavi mlajšega uveljavljenega novogoriškega slikarja Klavija Tutto v krajšem intervjuju, Ambrož Kodelja piše o Biagiu Marinu, objavil je zadnji pogovor z njim, zelo pristno pričevanje sedaj v zvezde kovanega pesnika iz bližnjega Gradeža.

Sledi niz člankov pod skupnim naslovom »Na mejah Slovenije«, kjer Klemenčič piše o razvoju slovenskih

škem, ki tudi nadaljuje s prvinskimi idejami krščanskih socialcev.

Sledila je diskusija, katero je res imenitno vodil zgodovinar Grantar, saj smo v diskusijah vse prevečkrat vajeni ponavljajočih se in mučnih oglašanj ljudi, ki ne vedo, kaj sploh hočejo povedati, ali pa govorijo o tistem, kar smo maloprej že slišali. Diskusija je bila res zanimiva in so se vanjo vključevali skorajda vsi predavatelji in seveda tudi prisotni poslušalci na simpoziju. Predvsem je prišlo na dan dejstvo, da so taki simpoziji izredno koristni, zanimivi in zelo potrebni, saj nam prav zgodovina pomaga, da bolje razumemo vsakdanjik, v katerem živimo, vsakdanjik, ki pa je še kako pogojen s preteklostjo, iz katere tudi izhaja.

Branko Marušič je srečanje zgodovinarjev zaključil z zahvalo svetogorskim frančiškankam, ki so zgodovinarje gostili v svojem samostanu ob cerkvi Svetogorske Matere Božje že tretjič. Ob tej priliki jih je zaprosil za gostoljubje tudi v prihodnjem letu, vsem prisotnim pa povedal, da bo simpozij izšel v tiskanem zborniku, kar je seveda zelo pomembno za nadaljnje raziskovanje na tem področju.

Jurij Paljč

Večer v DSI

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bo ponedelkov večer, 4. novembra, posvečen debati o ureditvi Istre po uveljavitvi slovenske in hrvaške samostojnosti. Med drugimi bodo sodelovali predsednika izvršnega sveta v Piranu in Izoli Andrej Grahor in Zvonko Grahek ter Danijel Starman. Začetek ob 20.30.

far v Clevelandu, nato pa je objavljen zanimiv pogovor s psihologom Janezom Svetino, ki je bil eden najboljših poznavalcev vzhodnih religij in sploh vzhodne duhovnosti pri nas, saj je v Indiji preživel dobrih petnajst let, bil pa je ubit, ustreljen med napadom na Slovenijo, ko je hotel samo fotografirati napadalne tanke v Gornji Radgoni. O njem zelo lepo piše tudi znani in med slovenskimi bralci priljubljeni Anton Trstenjak.

V novi številki Celovškega zvona lahko najdemo še precej branja, med katerim bi omenil še predstavitev knjige poezij naše rojakinje Lojzke Špacapan, ki jo je pripravila tržaška avtorica Zora Tavčar. Med »Predlogi za branje«, ki je že uveljavljena rubrika, smo našli tudi knjigo Vinka Beličiča »Izbrane pesmi«, ki je izšla pri Založništvu tržaškega tiska letos. Tudi mi jo seveda toplo priporočamo, pesnik je namreč kar predolgo čakal, da se mu popravi storjena krivica.

NAŠA DRUŠTVA

SKD »Barkovlje«

Že od prvih povojnih let deluje v prelepem tržaškem obmorskem predelu Slovensko kulturno društvo »Barkovlje«, ki je še dandanes izredno aktivno. Najbolj znan in uspešen je domači zbor »Milan Pertot«, ki deluje v okviru društva in je imel že več pomembnih nastopov tako doma kot v tujini ter je dosegel zavidljivo kvaliteto raven. Seveda segajo korenine slovenskega kulturnega in prosvetnega delovanja v Barkovljah daleč v prejšnje stoletje. Obstajala so mnoga društva, ki pa so v času fašizma doživela skupno usodo, saj je totalitarni režim ukinil njihovo delovanje. Povejmo naj, da se zavestno kulturno-prosvetno združevanje Barkovljanov začne z letom 1861, ko je bila ustanovljena Kmečka čitalnica. Odborniki so prirejali veselice, igre, glasbene nastope vse do leta 1927, ko so bila z odlokom notranjega ministrstva razpuščena vsa slovenska in hrvaška društva v Julijski krajini. Leta 1872 je bilo ustanovljeno Pogrebno in podporno društvo Arimatej, ki je kot edino slovensko društvo nepretrgoma delovalo tudi v času fašizma in obstaja še danes.

Leta 1882 so Barkovljani ustanovili Obrtniško društvo, ki je 15 let kasneje zgradilo na obali, nekaj korakov od župne cerkve, slovenski Narodni dom. V njegovem okviru je v začetku tega stoletja začela posloovati tudi Barkovljanska posojilnica in hranilnica, ki je delovala v Narodnem domu, dokler ga niso fašisti zaprli in likvidirali njegovega premoženja. Kasneje so ta dom tudi zažgali. Med pomembnejšimi datumi v kulturnem delovanju Slovencev iz Barkovelj velja omeniti še letnico 1889, ko je nastalo pevsko društvo Adrija. Zbor je deloval tudi v času prve svetovne vojne,

saj so bili mnogi pevci oproščeni vojaške službe. Do nasilne ukinitve je prišlo leta 1921, ko so fašisti zažgali društveno dvorano v Barkovljah, kjer je zbor imel svoje redne vaje. Nekaj časa so pevci vadili na domu svojega tedanjega dirigenta Milana Pertota, ki pa se je moral kmalu zateči v Jugoslavijo, saj mu je sicer grozila konfinacija. V Barkovljah je torej ostal samo cerkveni pevski zbor, ki je deloval neprekinjeno tudi v dobi najhujšega fašističnega terorja. Omenimo naj še, da so v Barkovljah od začetka tega stoletja delovala tudi pomembna športna društva, najprej Sokol, kasneje pa še veslarski klub Sirena, ki obstaja še danes.

Zaradi pomanjkanja prostora seveda natančnejših zgodovinskih podatkov ni mogoče omenjati. Preidimo torej na sodobnejši čas. Takoj po drugi svetovni vojni je v Barkovljah ponovno oživelo kulturno prosvetno delovanje, ki je bilo v zamisli zelo podobno tistemu izpred prve vojne. Že leta 1948 pa se je v barkovljanskem kulturnem prostoru nekaj prelomilo. Vzrok za to so bili ideološki in strankarski spori. Iz prvotnega društva »Marij Matjašič – Milan«, ki je nastalo takoj po vojni, se je rodilo novo. Poimenovalo se je »Prosvetno društvo Barkovlje«. V začetku sploh ni imelo lastnega sedeža. Najprej je dobilo v najem majhno dvorano, ki pa je kaj kmalu postala pretesna, nato pa je dobilo na razpolago prostore v Ulici Cerretto 12 v bližini osnovne šole, kjer ima društvo sedež še danes. Povejmo še, da je v okviru društva takoj po vojni deloval dober pevski zbor, obstajali pa sta tudi folklorna in dramska skupina.

Tudi v današnjih dneh je Barkovljansko društvo nadvse aktiv-

Posnetek z letošnje rožnovenske procesije v Barkovljah, ki jo vsako leto na prvo nedeljo oktobra priredi domače društvo SKD »Barkovlje« (foto M. Magajna)

no. Njegov predsednik je Luciano Jagodic. SKD »Barkovlje« prireja vsako leto priljubljeni »Praznik karamalov« na dan rožnovenske procesije, martinovanje, silvestrovanje, Prešernovo proslavo, pustovanje za otroke in odrasle, praznik 50-letnikov, pokušnjo domačega kruha (kar 15 različnih vrst ga speče odbornica društva Sabina Nibrant) in vina, številna predavanja, zborovske nastope, glasbene večere, nastope amaterskih odrov, izlete in še bi lahko naštevati. Poleg tega deluje v okviru društva tudi športna šola (na dvorišču je tudi veliko igrišče); mladina igra košarko, odbojko, nogomet in tudi tenis. Do lani je društvo prirejalo tudi plesni tečaj. Veliko pozornosti posveča SKD »Barkovlje« tudi šolskim otrokom osnovne šole »F.S. Finžgar« in zanje prireja popoldanski pouk; malčki pišejo naloge, rišejo in se učijo ob igri. V prostorih društva lahko tudi telovadijo.

Ena najpomembnejših dejavnosti SKD »Barkovlje« pa je danes zborovsko petje. Domači zbor »Milan Pertot«, ki ga vodi uveljavljena glasbenica Aleksandra Pertot, sodi med najboljše slovenske

zbove v zamejstvu. Redno nastopa na raznih revijah, prireja samostojne koncerte, za sabo pa ima tudi številna gostovanja po Italiji, Sloveniji, pa tudi Avstriji in Nemčiji.

Kot je povedala tajnica društva Vera Poljšak, ima barkovljansko društvo trenutno največje težave s prostori, saj so potrebni temeljite prenovitve. Upati je, da bo zakon za obmejna področja nudil dovolj sredstev. Gospa Poljšak je tudi dejala, da mladina v Barkovljah na kulturnem področju ni preveč aktivna. Zanima jo predvsem šport, mnogi mladi pojejo tudi v zboru, malokdo pa je pripravljen prevzeti nase breme društvenega delovanja.

(hj)

beri - širi - podpiraj
NOVI LIST
tednik
slovenske manjšine

Ambrož Kodelja Oh, ta Mozart

Vse skupaj ima svoj začetek v tistih starih časih, ko se je o partizanstvu govorilo z velikim spoštovanjem. Danes je ta tema postala tabu in tako smo se je iz najrazličnejših razlogov začeli izogibati, največkrat zaradi ljubelega miru... Bil je zimski popoldan, meglen in deževen, kot so pač takšni dnevi v Baški Grapi. Običajno se tudi človek obnaša po vremenu, pa sam ne vem več, kaj sem počenjal. Spominjam se, da me je prijazno obiskal kmet, ki je imel lepo kmetijo daleč nad Grapo na višini okrog 850 metrov. V dolino je zahajal redno na nedeljo k maši, drugače se ga skoraj ni videlo... Malo sva govorila in potem pove, zakaj je prišel. »Poglejte, pravi in izvleče iz nahrbtnika neki karton, ki je imel obliko mape, povezan z navadno debelo špago. Vse skupaj je bilo zamazano, obledelo in je zaudarjalo po plesnobi... To, nadaljuje, mi je pred neko hajko pustil mlad partizan in poprosil, če mu skrijem, da bo pa gotovo prišel ponj, ko bo konec vojne... Leta so tekla, na vse skupaj sem pozabil in te dni, ko sem pospravljaval po seniku, sem zopet to odkril... Po tridesetih letih ni nikogar, kdo ve, ali je fant sploh ostal živ, pa zato se mi zdi, da bo to zanimalo vas, ker imate radi kakšne stare papirje.« Vse skupaj sem

založil in me ni veliko brigalo, kaj naj bi bilo napisano. Bila je gotica, pomešana z latinskimi stavki, nekje so bile tudi neke letnice... Skratka, šara je šara...

Smola ali sreča pa je botrovala, da me že nekaj let vabi v maturitetno komisijo markatna ober sestra na Bavarskem in kadarkoli telefonira tudi konča: »Pozdravlja vas celotni profesorski zbor moje (!) glasbene ženske gimnazije.« S tem hoče poudariti, da je ta šola nekaj drugega kot običajna šola, ker je pač njena! Letos sem si pač domislil, da bi bilo dobro, da bi tudi jaz kaj rekel, pa sem vzel s seboj tudi tiste liste, saj njene dijakinje obvladajo gotico, prav tako sem jo tudi sam, ko me je pred tremi desetletji z njo brihtala mama, ki jo je gladko pisala in brala, saj so jo naučili v begunstvu na Bruck an der Mur. Imel sem namen ponuditi kakšni brihtni učenki, če bi znala kaj povedati, kaj tam piše... Smola pa je hotela, da se je matura zataknila že pri prvi dijakinji. V čudovitem spisu je simpatična Ilse napisala, da se je njen ded boril v drugi svetovni vojni proti partizanom v Mariboru, mestu, ki je v Bosni in ima vse polno džamij. Tu me je vzdignilo in sem posegel z vprašanji. Nastal je sicer navadni maturitetni ovinek, na koncu je Ilse le splavalala, mene pa so opozorili, da bi bilo bolje, če bom kratek, ker bi z dodatnimi vprašanji lahko preveč zavlekel maturo; tako so mi dali na kulturnen način lekcijo, da naj molčim! Nič

Odobren je bil tudi dokument, ki ga je predlagala Ssk Manjšinski posvet na Sardiniji

V soboto, 26., in nedeljo, 27. oktobra, je skupina »Federalizem«, ki združuje osem jezikovnih in etničnih skupin iz Italije (vse skupno nastopajo na Evropskih volitvah), organizirala s skupino »Mavrica«, ki vključuje 15 evropskih poslancev, mednarodni seminar z naslovom »Federalizem za novo italijansko ustavo v Evropi narodov. Pravica do samoodločbe«.

Seminarja so se udeležili najvidnejši politični predstavniki Sardinije in Doline Aosta ter ugledni gostje, med katerimi naj posebej omenimo evropskega poslanca Flamca Vandemebrouckeya, ki vodi skupino »Mavrica« in evroposlanca izvoljenega na listi »Federalizem« Melisa. Slovensko skupnost, ki od vsega začetka sodeluje s skupino »Federalizem«, sta zastopala člana deželne vodstva prof. Andrej Bratuž in Antek Terčon.

Med predavatelji sta izstopala prof. Gian Franco Miglio, ki je govoril o hipotezi federalizma v Italiji, in dr. Andrea Chiti Batelli, dolgoletni višji funkcionar italijanskega senata in evropskega parlamenta, ki je predaval o federalizmu in solidarnosti. Ev-

ropski poslanec Melis, bivši predsednik dežele Sardinije, je govoril o samoodločbi narodov za boljše demokracijo in izgradnjo Evrope narodov.

V razpravah, ki so sledila vsake-mu referatu, so sodelovali predstavniki velike večine etničnih skupin in avtonomističnih gibanj v Italiji. Ssk je ob koncu predlagala dokument, ki je bil sprejet. V njem se od italijanske vlade zahteva:

1. priznanje republik Slovenije in Hrvaške kot neodvisnih in suverenih držav;

2. konkretnejša prizadevanja za ukinitve srbskega napada na civilno prebivalstvo in zgodovinske spomenike na Hrvaškem;

3. naj bodo na mednarodni konferenci v Hagu, poleg predstavnikov italijanske manjšine v Sloveniji in na Hrvaški, prisotni tudi predstavniki slovenske manjšine v Italiji, ki še vedno ne uživa zaščite, kot jo predvideva ustava in za kar so se obvezale različne italijanske vlade s podpisom mednarodnih sporazumov in z odobritvijo dokumentov o zaščiti manjšin.

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL GLASBENA MATICA GORICA

Igor Stravinski - ZGODBA O VOJAKU

Instrumentalna komorna skupina iz Ljubljane
Pripovedovalec Igor Samobor

KATOLIŠKI DOM V GORICI - sredi, 6. novembra, ob 20.30

Srce je žalostno...

(Za spominski dan rajnih)

Zakaj pa je žalostno? »Močno je ranjeno, moglo bo umreti.«

Presenetljivo je, da tudi v vedrih, družabnih srečanjih, ko se zdi izčrpan repertoar neformalnega, zasebnega koncerta, redno kdo intonira še to otožno pesmico — in mu redno vsa družba ljubiteljev petja pritegne. Presenetljivo, ker ti ganljivi verzi drhtijo v zli slutnji skorajšnje — smrti. To točko pa neradi jemljemo v življenjski program.

Neradi mislimo na smrt. Pojemo pa le o njej, kot priča o tem ljudska in umetna poezija, epska in lirična. Pojemo o smrti, a na vse kriplje jo želimo odložiti. Odložiti, kot prosijo nadaljnji verzi: »Bog, Stvarnik moj, ... daj mi še to noč preživeti! ...« Odložiti, kot Slehernik v istoimenski Hoffmannstahlovi misterijski drami išče, kako bi odložil zadnji obračun in odhod na zadnje razpotje...

STANKO ŽERJAL

Evangelij govori mnogo o smrti, da pride kot tat ponoči, da za njen prihod ne vemo ne ure ne dneva, da pride kakor za ubogega Lazarja tako tudi za bogatino, ki si je napolnil kašče s pridelki in velel duši, naj je in pije, in ni ničesar užil, ker ga je že naslednja noč vzela. Nič pa ne govori evangelij o ovekovečenju spomina umrlih, ampak le o obračunu ali življenjski bilanci in v slikoviti paraboli o pametnih in nespametnih devicah opozarja na usodno nepopravljivost zamude.

Ko na vseh svetih popoldne in na vernih duš dan obiskujemo grobove, se porodi vprašanje, kako subjektivno doživljamo tragično stvarnost smrtnosti in smrti. In kako upravljamo lastno potovanje proti zadnjemu razpotju. Brez dvoma različno. Evangelij pozna le dva ostro različna tabora. Izbira je svobodna. V teh vrsticah čisto gotovo nočem vsiljevati pridige, saj še gospod Bog spoštuje svobodno voljo, čemur bi mogli reči moderno, da spoštuje pluralizem, pluralizem do zadnjega razpotja. Potem spregovori On.

Zanimivo bi bilo raziskovati, kako ljudje dojemamo smrt bližnjega in kako smrt bližnjega v nas odmeva. Tudi v tem smo si

različni — bodisi zaradi različnih značajev in različne občutljivosti, bodisi zaradi različnih odnosov do umrlega. Če je rajnik iz sorodstva ali iste narodnosti ali prijateljstva, so naša srca globlje ranjena. Skoraj vsem normalnim ljudem je skupna lastnost, da vztrepetamo sočutno, kadar kdo predčasno, nenapovedano usahne. Prav tako je vsem normalnim lastno, da se zgrozimo in razžalostimo, kadar kdo pade v brezno smrti po hudobiji brezčutnega, brezvestnega sočloveka, to je, kadar je kdo ubit. Nasilna smrt pretrese običajno vsakogar, znanca in neznanca, celo neprijatelje ubitega.

Skoraj v vsem našem stoletju nas biča pravo neurje ubojev, ubijanja, nasilnih smrti, v dveh svetovnih vojnah, v nepretrgani verigi krajevnih spopadov z orožjem, v poplavi kriminalnih umorov z ropi ali z atentati. Ob tem je vidno narastla otopelost, brezčutnost neprizadetih gledalcev, kakor smo vsi. Kakor da smo narkotizirani.

Kaj in koliko se še ceni človekovo življenje? Ne ubijaj! To že še verujemo, priznavamo prepoved, obsojamo umore, ubijanje, a le malokateri iščejo vzroke ubijalstva, še manj je njih, ki iščejo do dna. Vzrok ubijanja pa najdemo v propadu čuta za moralno odgovornost, v splošni moralni dekadenci, v moralni pokvarjenosti. Ta pa ima več zagovornikov kot tožnikov.

Koristno bo, če med obiskom grobov razmislimo kaj o smrti, naravni in nasilni, in še o svoji minljivosti.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanović, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Oglasi: Publist d.z.z.; Trst, ul. Montecchi 6; tel. 040/7796611.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

lažjega, sem si mislil in res, kako kmalu se je končala matura in kako malo problemov je, če vse skupaj vodijo samo domači...

Popisan list pa mi je prišel prav ob neki drugi priliki. Okroglo obletnico je obhajal častitljiv slovenski znanstvenik. Ker nisem vedel, kako bi mu šel čestitat, sem uporabil te popisane liste. Bil me je izredno vesel, saj me je celo poznal po kakšnih kracah, ki se tu pa tam pojavljajo. Dogovorila sva se, da pridem zopet za kakšen mesec. Tako sem z veliko mero treme res prišel in tedaj sva se iz srca nasmejala. Ves popoldan sva porabila, da sva odkrila, za kaj se pravzaprav gre. Listi so del škofove vizitacije — škofovega oblika, ki jo je pred nekaj stoletji imel v eni naših tolminskih župnij. Vizitacija je opisana v nemščini, ker je bil to uradni jezik, bolj delikatna mesta pa so popisana v latinščini. Župniku je ugotovil več nemoralnih dejanj. Pri pregledu kleti je ugotovil, da ima tam tri sode vina, prijavil je pa samo dva. Župnik se je branil, da zaradi stopnic (in menda postave) ni bil že nekaj let v kleti. Povedal pa je to, kar mu je povedal hlapec. Vizitator nato nadaljuje v latinščini, da naj bo hlapec kaznovan s 45 udarci po nečednem delu telesa. To naj izvrši župnik, ne pa v pričo služinčadi... Prav tako je bil župnik kaznovan, ker mu je v shrambi odkril celo vrečo tobaka, ki je tudi ni prijavil. Za kazen se mu pobere vsa svinjina... Pa še bi lahko našteval...

Temu gospodu bi se rad kako oddolžil, pa sem ga povabil na enega od naših zamejskih Mozartovih koncertov. V mladosti je namreč bil odlični violinist, saj je kot študent igral celo v dunajskem orkestru, čeprav je po stroki čisto nekaj drugega. Vesel, da ga kdo popelje iz Ljubljane, se je vabilu odzval in tako sva sedela in poslušala Mozartove umotvore, jaz srečen, da zopet nekaj poslušam, on pa vedno bolj nemiren. Kmalu me zaprosi: »Grevna na zrak!« Prestrašen takoj

odidem, da se mu ja ne bi kaj dogodilo. Niti ne utegnem vprašati, če mu je mogoče slabo. Ukaže: »Takoj domov!« Skušam ugovarjati, da smo se doma domenili, da pridemo jutri, on pa kratko: »Takoj domov!« Drvim proti meji z mislijo, če umrje, naj umrje na drugi strani... Vse se je srečno izteklo in ko prideva do prve okrepčevalnice, mu ponudim, da se ustaviva, on pa »Naprej!« — Na avtocesti pa le pristane, da se ustaviva. Ko ga vprašam, kaj želi, odgovori kratko: »Šnops!« Vem, da sploh ne pije, dodam, saj ste rekli šveps? On pa: »Šnops!« Kaj pa je nocoj, si na tiho mislim? Kako ga polomiš, ko ne veš niti vzroka zakaj... Počasi se mu jezik le razveže in vpraša: »Kaj je pri vas z latinščino? Jo sploh še kdo uči?« Oh, nadaljujem, o tem pa vas lahko izčrpno informiram. Poglejte, naše šole so v častiti semeniški zgradbi, ki je prepojena s klasičnim jezikom. V pritličju ima prostore univerza. Profesor angleščine, s katerim pojava vsak ponedeljek po eno jabolko, preden začneva s popoldanskim poukom, mi je povedal, da je porabil kar dva tedna, preden je sploh začel z angleščino za čisto latinsko slovnico. V prvem nadstropju sta licej in gimnazija, tu že od nekaj celo sanjajo v latinščini. V drugem nadstropju in učiteljske. Tudi to so obdarili z latinščino. V tretjem nadstropju brihtajo bodoče trgovske uslužbenice. Celotni so pri italijanščini imeli popisane cele table latinskih besedi... Skratka: »Latinščina je živa, čeprav pravijo, da je to mrtev jezik!« »Da, nadaljuje, vendar priznam, da še nisem slišal takšne barbarske latinščine, kot sem jo ta večer na tem koncertu, zato sem tudi odšel in če bi vedel, da bo takšna, bi niti ne prišel!« Kratko konča in zvrne šilce žganja. Bil sem tiho in o tem ne govoriva, niti tedaj ne, ko se srečujeva, ali pa se pogovarjava o glasbi. Vem pa, da nihče vsega ne ve, pa bi bilo prav, če bi to vedeli tudi naši muziki — vsaj včasih!